

JONGE SPERWERS AAN DE GROND ...

Jan van Nes & Wim Bomhof

Wim onderzoekt de Utrechtse Heuvelrug tussen Zeist en Doorn op het voorkomen van boommarters en houdt ook de roofvogels in dat gebied in de gaten. Verder "beheert" hij een twintigtal kerkuilenkasten in het Langbroekergebied en kent de dassenburchten in het Utrechtse op zijn duimpje. Regelmatig ga ik met Wim mee en struinen we langs de kansrijke boommarterbomen en roofvogelstekken. Wims gehoor is niet meer zo best, maar zijn neus werkt prima. Iedere verdachte keutel op ons pad wordt bekeken en bij twijfel op een stokje geprikt om onder de neus te keuren: "typisch marter, ruik maar". Ik geloof hem ongeroken. Zo houdt hij mij op de hoogte van wat er te snuffelen valt en ik vertel hem wat er te horen is: matkop, zwarte specht, kekkerende havik. Samen kijken we onze ogen uit.

Sperwerbosje

Op een van die tochten door de Kaapse Bossen bezoeken we een perceel met jonge grove dennen, waar al meerdere jaren een sperwer broedt. Zo'n dicht bosje waar je je doorheen moet wringen, met de handen voor je gezicht om de spinnenwebben op te vangen en om je ogen te beschermen tegen dorre takken. Vaak is er in zo'n bosje een hut gebouwd door kinderen. Zo ook hier en rondom de kuil - de vervallen ondergrondse hut - hadden we half juni verse pluk en een paar sperwerpennen gevonden en ook het horstje ontdekt. Op de rand van het nest lagen enkele donsveertjes, maar er was geen jong leven te zien of ouderlijk gekekker te horen.

Nu ligt er veel verse pluk van mezen, vink, merel en grote bonte specht. Van enige afstand bekijken we het horstje door de kijker. Het ziet er gehavend uit en aan één kant ingezakt. Wim loopt mopperend richting het horstboompje, "Dat is mislukt. Dat wordt niks meer. Waardeloos. Waar is dat nest?" "Wat zie ik nou? Wat ligt daar? Jan, kom eens kijken." Op de grond, onder de nestboom, zitten drie sperwerkuikens op een kluitje. Met open snavels kijken ze ons sissend met felle ogen aan. Van het nest erboven is inderdaad bijna niets meer over. "Dat hebben wij weer. Die stomme sperwers kunnen geen eens een fatsoenlijk nest maken; een houtduif doet het beter", bromt Wim verder. "Daar zijn we mooi klaar mee. Hoe krijgen we hier een ladder en kippen gaas, draad en plankjes? Ik ga nu de terreinbeheerder bellen. Die komt direct, dat weet ik zeker." Eén sperwer rent ondertussen weg. "Gaan ze d'er nog vandoor ook, die stomme kippen."

"Wim, ik heb touw bij me. We maken een noodnest hier op de onderste takken." Ik ga verse takken zoeken. "Man, dat wordt toch niks op die dooie takken, veel te laag en het stort in elkaar als het waait" "Heb je een mes bij je, Wim?" "Ja, dat heb ik. Wil je padvindertje spelen?" Wim pakt zijn mes en snijdt driftig het touwtje door en prompt ook in zijn vinger. Met een zakdoek om zijn vinger en veel gepruts en gedoe, maken we op 2 meter hoogte een plateau van takken en bedekken het royaal met boomschilfers en mos. Ondertussen zijn de sperwerkuikens weggelopen. Door de dichte bosjes gaan we ze zoeken en rennen achter ze aan, want die "kippen" lopen als kieviten.

Een argeloze wandelaar zou dit vanaf het pad hebben kunnen zien: twee senioren mannen die gebukt en met veel gekraak door de bosjes rennen en uitroepen: "ik heb er één". Zo'n wandelaar zou waarschijnlijk verward iets sneller doorlopen. We krijgen ze alle drie te pakken en zetten ze op hun kunsthorst. Ze kijken ons met felle ogen aan en daar spreekt geen enkele dankbaarheid uit. Wij zijn wel redelijk tevreden, maar hebben zorgen over de stevigheid van de huisvesting. Hoewel de sperwerjongen ogenschijnlijk in goede conditie zijn, vragen we ons af of de ouderdieren de verzorging zullen voortzetten.

De jonge sperwers op hun kunstnest - Jan van Nes

Op het terras van het theehuis Helenaheuveld overleggen we bij een kop koffie wat ons verder te doen staat. We besluiten de beheerder te bellen en die te informeren. Hij komt op ons verzoek met kippengaas, een tang en een camera. We verstevigen het nest aan de onderkant. De sperwerjongen blijven ons bij die activiteiten als bevroren aanstaren. De beheerder zal het nest in de gaten houden, want het is vanaf het pad goed te zien. Wim zal de volgende dag kijken hoe het met onze "kinderen" is.

Wonderbaarlijke vermenigvuldiging

Een week later zijn we er samen weer. Wim is al een paar keer eerder geweest en heeft gezien dat ze flink gegroeid zijn. Het gaat dus voorspoedig met de kids. Gespannen bekijken we door de kijker naar het nest vanaf het pad. "Wim, ik zie vier sperwers op ons nest. Dat kan toch niet. Dat bestaat niet. We hebben er drie gevonden." Ik geloof mijn ogen niet en ben verbijsterd. Hoe is dat mogelijk? Even schoot door mijn hoofd dat er nog een ei is bijgelegd en uitgekomen. Maar geluk-

kig zeg ik dat niet hardop. "Die grote lijkt wel een volwassen sperwer, kijk maar", zegt Wim kalm. "Nee joh, het dons zit nog op zijn kop. Dat is een jong en ... ik zie er nog één. Het zijn er vijf!" "Wim, het zijn er echt vijf! Ik word gek." Wim kan zijn lachen niet meer houden en biecht grijnzend op: "Drie dagen geleden ben ik met Corrie wezen kijken en toen lagen er twee sperwerjongen op de grond. Die hebben we erbij gezet en jou niets verteld. We waren benieuwd naar je reactie."

Er hadden dus nog twee jongen op het verzakte nest gezeten toen we de drie op de grond vonden. We hadden blindelings aangenomen - dom, dom, dom - dat het gehavende nest leeg was. Nog nalachend lopen we naar het nest. Het grootste jong fladdert weg en probeert een eindje verder te landen, maar dat lukt niet en hij blijft spartelend aan een tak bungelen. Met enige moeite en onder luid protest kan Wim hem eruit plukken en terugzetten op het nest. Daar liggen meerdere prooiresten op en onder het nest is een kring van witte schijt te zien. Onze sperwers doen het dus fantastisch goed. Dat ging wel ten koste van de mezen, want er lag heel veel pluk van jonge mezen bij de kuil.

Eén van de juveniele sperwers - Jan van der Greef

Eind goed al goed

Ongeveer 2 weken na de herhuisvesting van de sperwers zijn we 's avonds gaan kijken. Er zaten twee juveniele sperwers op het kunstnest die bij onze komst vlot en kekkerend wegvlogen. Van de volwassen sperwers hebben we nooit iets gezien of gehoord. Hopelijk hebben ze toch stiekem gekeken toen we het kunstnest bouwden en kunnen ze het met die demonstratie volgend jaar zonder onze hulp.